

Slovenská
asociácia
knižníc

23 ROKOV ČINNOSTI SLOVENSKEJ ASOCIÁCIE KNIŽNÍC. A ČO ĎALEJ?

Daniela DŽUGANOVÁ

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Univerzitná knižnica
daniela.dzuganova@upjs.sk

ROZVOJ, SPOLUPRÁCA, PROPAGÁCIA A VŠESTRANNÁ PODPORA KNIŽNÍC

KOLOKVIUM KNIŽNIČNO-INFORMAČNÝCH EXPERTOV KRAJÍN V4+
BRATISLAVA, 8. – 9. jún 2015

Slovenská asociácia knižníc (SAK) si v roku 2015 pripomína 23 rokov od svojho vzniku.

- ☐ hlavné aktivity a činnosti tohto nezávislého, dobrovoľného a otvoreného záujmového združenia verejne prístupných knižníc na Slovensku**
- ☐ najdôležitejšie udalosti a podujatia počas jeho existencie**
- ☐ konkrétne výsledky vzájomnej spolupráce a aktivity s cieľom presadzovania spoločných záujmov**

1992

**☐ SAK zapísaná do registra záujmových združení
9. októbra 1992**

☐ o vznik sa zaslúžili:

- Matica slovenská (MS) so Slovenskou národnou knižnicou v Martine (SNK), zastúpená PaedDr. Miroslavom Bielikom**
- Slovenská technická knižnica v Bratislave (SITK), zastúpená Ing. Jánom Kurákom**
- Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB), zastúpená PhDr. Emilom Vontorčíkom**

Predmet činnosti SAK :

- realizácia národného programu informatizácie a formovanie národného KIS**
- koordinácia koncepčných riešení programov knižníc**
- vytváranie kooperačných väzieb v oblasti online katalogizácie a bibliografických sietí v národnom bibliografickom systéme Slovenska**
- riešenie a funkčné uplatňovanie výskumných programov, budovanie systému metodickej práce a systému vzdelávania a rekvalifikácie**
- profilovanie edičnej činnosti**
- spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni**

- ☐ 3. december 1992 - ustanovujúce valné zhromaždenie SAK**
- ☐ 21 knižníc schválilo základné dokumenty – Stanovy SAK, Zásady kontrolnej a revíznej činnosti a Rokovací poriadok správnej rady SAK**
- ☐ Ing. Ján Kurák, riaditeľ SITK v Bratislave - prvý predseda SAK**

1993

□ vznik odborných skupín pre:

- dlhodobý rozvoj
- zahraničné styky
- legislatívu a ekonomické záležitosti
- automatizáciu a technizáciu
- propagáciu a edičnú činnosť
- bibliografiu a katalogizáciu

□ vznik sekcie vysokoškolských (neskôr akademických) knižníc

V prvom roku pôsobenia SAK:

- predstavovala svoje zámery a rozširovala členskú základňu**
- podporovala rozvoj knižníc v súlade s vývojovými trendmi**
- obhajovala knižnice ako inštitúcie - podieľala sa na príprave právnych dokumentov**
- budovala kontakty slovenských knižníc so zahraničím i v medzinárodných organizáciách**

- ☐ zapájala sa do legislatívnych prác – pripomienkovala návrh novely zákona o povinných výtlačkoch, zákon o obecnom zriadení i návrh zásad knižničného zákona**
- ☐ vznik periodika Bulletin SAK (vychádza dodnes)**
- ☐ účasť na medzinárodnom knižnom veľtrhu Bibliotéka (do roku 2005)**

1994

- zorganizovala prvý seminár o vybraných otázkach personálneho manažmentu v knižniciach a prieskum stavu automatizácie v knižniciach s dôrazom na okresné a mestské knižnice**
- pripravila súhrnný materiál o knižniciach vysokých škôl, rozbor vývoja výdavkov knižníc na literatúru, problematiky cla a DPH i vedľajšej hospodárskej činnosti knižníc**

- ☐ SAK urobila prvé kroky k nadviazaniu zahraničných kontaktov a podala prihlášku za člena Európskeho združenia knižničných, informačných a dokumentačných asociácií (European Bureau of Library, Information and Documentation Associations - EBLIDA)**
- ☐ členom tejto organizácie sa stala v roku 1995 a jej členstvo trvá dodnes**

☐ SAK zainteresovala kolektív odborníkov do prípravy konferencie Slovenské knihovníctvo v čase spoločenských premien a do roku 2000 (Bratislava 14. november 1994).

☐ Išlo o prvý seriózny krok k rozboru najpálčivejších problémov slovenského knihovníctva, zameraný na kľúčové okruhy, ako sú legislatíva, ekonomika, informatizácia, vzdelávanie, organizácia a kooperácia

1995

- ☐ návrh na nové organizačné usporiadanie miestnej a regionálnej kultúry - zriaďovanie regionálnych kultúrnych centier (RKC)**
- ☐ Správna rada SAK vytváranie RKC nepodporila a svoje výhrady sformulovala v stanovisku, v ktorom upozorňovala riadiace orgány na úskalia tohto postupu (nedostatok času na overovanie, nepripravenosť územnosprávneho usporiadania a väzieb)**

- ☐ spolupráca so Spolkom slovenských knihovníkov (SSK) a SNK v Martine na príprave nového knižničného zákona**
- ☐ spolupráca na zabezpečení knižného daru berlínskeho Deutsches Bibliotheksinstitut 14 knižniciam v SR v hodnote 20 mil. Sk**
- ☐ získanie prvého finančného príspevku vo výške 50 000 Sk zo Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia - bol určený na Bibliotéku a Bulletin SAK**

1996

- iniciovanie vzniku poradného orgánu pre knižnice pri MK SR – Ústrednej knižničnej rady (funkčný orgán vznikol v roku 1999)**

- spoluúčasť na príprave a realizácii**
 - 1. slovenského knižničného kongresu (Nitra 14. – 16. máj 1996). Kongres poukázal na kritický stav v oblasti doplňovania knižničných fondov, na potrebu zvýšených investícií do ľudských zdrojov vrátane vzdelávania a žiadal dopracovať príslušné zákony v oblasti kultúry**

- výber a používanie dnešného loga asociácie**

1997

☐ SR SAK predložila valnému zhromaždeniu (Nitra 20. marec 1997) vyhlásenie, v ktorom upozorňovala na stav v RKC (strata subjektivity inštitúcií, nedoriešenie kompetencií, nárast administratívy, ...) a žiadala vrátiť knižniciam právnu subjektivitu a ich pôvodné názvy a zvýšiť finančné prostriedky na nákup literatúry

☐ poskytla výboru Národnej rady SR súhrnnú informáciu o problematike knižníc integrovaných v RKC (8. apríl 1997)

- ☐ zabezpečenie konferencie Slovenské knižnice '97 (Sielnica 14. – 15. október 1997), ktorá sa zaoberala aktuálnymi otázkami slovenského knihovníctva**
- ☐ organizovanie odborných podujatí (profil absolventa strednej knihovníckej školy a absolventa vysokoškolského knihovníckeho štúdia, sivá literatúra, priestorová situácia knižníc, tvorba súborného katalógu slovenských knižníc ...)**
- ☐ príprava nového katalógu pracovných činností, prieskum záujmu o Slovenskú národnú bibliografiu (SNB) na CD ROM**

1998

- doriešenie situácie s knižničným zákonom**
- vyjasnenie problému so Slovenskou literárnou agentúrou (LITA) – licenčné poplatky**
- audit knižníc**
- zrušenie RKC (predloženie stanoviska MK SR a formulovanie návrhov)**
- vytvorenie samostatnej komisie pre knihovníctvo a dokumentácie Štátneho fondu kultúry Pro Slovakia (komisia vznikla v marci 1999 a jej predsedníčkou sa stala PhDr. Gondová)**

- ☐ riešenie otázky súborného katalógu SR v elektronickej forme**
- ☐ účasť na 3. zjazde Zväzu knihovníkov a informačných pracovníkov v Prahe (ČR)**
- ☐ účasť na konferencii o úlohách knižničných asociácií v 21. storočí v Budapešti (máj 1998)**

1999

- organizovanie krajských konferencií - závery sa využili pri formulovaní Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2003, ktorá sa stala hlavným cieľom 2. slovenského knihovníckeho kongresu**
- organizovanie národného seminára CECUP (Central and Eastern European Copyright User Platform) o otázkach copyrightu (Bratislava 24. máj 1999) - pod záštitou EBLIDA**

- ☐ spolupráca pri príprave podkladov na rozpracovanie Programového vyhlásenia vlády SR v podmienkach MK SR**
- ☐ prijatie rozhodnutia o organizovaní celonárodnej kampane Týždeň slovenských knižníc, ktorú asociácia od roku 2000 organizuje dodnes**

□ spoluúčasť na príprave 2. slovenského knižničného kongresu *Knižnice pre 21. storočie* (Košice 22. –24. november 1999) - počas kongresu sa konalo aj valné zhromaždenie SAK, na ktorom sa asociácia prihlásila k otvorenému listu účastníkov kongresu, požadujúcim prijatie nového knižničného zákona a doriešenie situácie SNK v Martine

□ návšteva zástupcov Americkej knižničnej asociácie (American Library Association) v rámci programu SK-Libris

2000

- spoluúčasť na Petícii za osamostatnenie Slovenskej národnej knižnice od Matice slovenskej - prijatím zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach sa toto niekoľkoročné úsilie úspešne zavrášilo**
- schválenie zákona č. 182/2000 Z. z. o povinnom výtlačku**
- podpora Projektu elektronizácie knižníc ako súčasti rozvoja informačných sietí SR pre MK SR a MŠ SR**

- ☐ príprava seminára Význam knižníc pre vzdelávanie v 21. storočí**
- ☐ spoluúčasť na príprave seminárov Výskum ako súčasť procesov knižníc a Dopĺňovanie fondov literatúrou v jazykoch národnostných menšín**
- ☐ príprava dotazníkového prieskumu o využívaní elektronických informačných zdrojov**
- ☐ vyhlásenie 1. ročníka Týždňa slovenských knižníc (TSK)**

2001

- 2. ročník TSK pod heslom Človek v knižnici - predstavené logo TSK**
- organizovanie národného seminára CELIP (pod záštitou EBLIDA), ktorý sa venoval licenciám elektronických dokumentov (Žilina 19. jún 2001)**
- vytvorenie vlastnej webovej stránky SAK a jej pravidelná aktualizácia**

2002

- 10. výročie vzniku SAK**
- 3. ročník TSK pod heslom Človek – informácie – knižnice**
- účasť na programe verejných čítaní firmy Coca-Cola v rámci projektu V čítaní je poznanie**
- zaregistrovanie asociácie ako prijímateľa 2 % dane z príjmu podľa zákona č. 561/2001 Z. z.**

2003

- realizácia celoslovenských odborných seminárov akademických knižníc**
- účasť na medzinárodnej konferencii o problematike verejných knižníc vo Fínsku a na konferencii Knižovny súčasnosti v Českej republike**
- podpísanie zmluvy s Microsoft Select - zvýhodnený nákup softvérových produktov do knižníc**
- dotazníkový prieskum o názore na SAK**

2004

- prvý celoslovenský seminár o KIS3G**
- 5. ročník TSK pod heslom Knížnice – okno do sveta. Vyhlásenie súťaže o cenu Slovenskej Asociácie Knížnic za Aktívnu Činnosť Knížnice – SAKAČIK 2004**
- riešenie problémov s autorským zákonom a s odmenami za použitie diela pre autorov**
- spolupráca s neziskovou organizáciou Osmijanko - spoluorganizácia celoslovenskej súťaže Čítajme s Osmijankom**

2005

- TSK s heslom Knížnice – multifunkčné vzdelávacie a kultúrne centrá - prvý raz udelená cena SAKAČIK**
- podpora súťaže Čítajme s Osmijankom**
- projekt 100 kníh pre 100 knižníc**

- ☐ koordinácia pri príprave rozvojových projektov zameraných na získavanie plnotextových databáz**
- ☐ aktivity pri vydaní smernice Ministerstva školstva SR o bibliografickej registrácii publikačnej činnosti**
- ☐ vyhlásenie nového programu Partnerstvo alebo spojme svoje sily**
- ☐ TSK prvý raz pod heslom Knížnice pre všetkých**

2006

- **najvýznamnejším podujatím bola celoslovenská konferencia *Knižnice 2007 – 2013* (Martin 7. jún 2006), ktorú zorganizovali SAK a SNK v spolupráci so SSK. Cieľom konferencie bolo zhodnotiť plnenie uznesenia vlády SR č. 310/2001 k Stratégii rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006 a uznesenia vlády č. 801/2002 k Programu elektronizácie knižníc SR**

2007

- rozsiahly dotazníkový prieskum o informačnej gramotnosti používateľov akademických knižníc (IGPAK)**
- diskusný seminár o štandardoch verejných knižníc (Žilina 29. marec 2007)**

□ medzinárodný seminár pri príležitosti 15. rokov pôsobenia SAK a 55. výročia činnosti Slovenskej lesníckej a drevárskej knižnice (SLDK) vo Zvolene - Elektronické služby v znalostnej spoločnosti (Zvolen 12. september 2007)

□ aktívne podieľanie sa na dokumente Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013, ktorá definovala osem strategických úloh (schválené vládou SR 7. novembra 2007)

2008

- 9. ročník TSK (180. výročie narodenia Pavla Dobšinského a 16. marec vyhlásený za Deň ľudovej rozprávky)**
- dva celoslovenské semináre venované projektom akademických knižníc a centrálnemu registru publikačnej činnosti**
- medzinárodná konferencia Meranie výkonov a benchmarking v knižniciach (Bratislava 23. september 2008)**

2009

- ☐ 10. ročník TSK (2. ročník čitateľského maratónu Čítajme si - naraz čítalo 10 798 detí!)**
- ☐ dotazníkový prieskum IGPAK 2 (Informačná gramotnosť používateľov akademických knižníc) - podklad na vypracovanie Metodického pokynu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky k určeniu štandardov pre verejné knižnice**
- ☐ zmena štatutárnych orgánov aj oficiálneho sídla asociácie na Michalskú ulicu č. 1 v Bratislave**

2010

- spracovanie výsledkov prieskumu o informačnej gramotnosti Informačné vzdelávanie v podmienkach slovenských vysokých škôl**
- participácia na celoslovenských mediálnych projektoch Moja naj kniha a Moja naj kniha pastelkami**
- nová koncepcia webovej stránky SAK, anglické jazykové mutácie web stránky a kľúčové články periodika Bulletin SAK**

2011

- ☐ 12. ročník TSK, Deň ľudovej rozprávky, čitateľský maratón Čítajme si, Dni detskej knihy a Deň s elektronickými informačnými zdrojmi**
- ☐ vydanie publikácie Čítanie mládeže v Slovenskej republike : Interpretácia výsledkov výskumu**
- ☐ dohovor o spolupráci pri príprave celoslovenskej konferencie Knížnice 2012**

2012

- celoslovenská konferencia Knižnice 2012 (Liptovský Ján, 24. – 25.9.2012). Hodnotenie plnenia úloh Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008 – 2013 a špecifikovanie problémových oblastí**
- odborný seminár Verejné knižnice a benchmarkig**
- pracovné stretnutie predstaviteľ'ov profesijných združení z Českej a Slovenskej republiky o vzájomnej spolupráci**

2013

- **projekt „Vzdelaní knihovníci = spokojní návštěvníci. Pilotný projekt vzdelávania knihovníkov v oblasti realizácie vzdelávacích aktivít vo verejných knižniciach pre seniorov“**
- **14. ročník TSK, 6. ročník detského čitateľského maratónu „Čítajme si“, „Dni detskej knihy“, „Deň ľudovej rozprávky“, „Čítajme s Osmijankom. Pridáš sa aj Ty?“ či medzinárodný projekt na podporu čítania detí „Noc s Andersenom“**

☐ menovanie členov Správnej rady SAK do:

- Ústrednej knižničnej rady, poradného orgánu ministra kultúry v oblasti knižničného systému SR, knihovníctva a knižníc**
- Výboru pre kultúrne dedičstvo Rady vlády SR pre kultúru**
- Dočasnej pracovnej skupiny k ochrane autorských práv v hmotnom a nehmotnom kultúrnom dedičstve pri Rade vlády pre kultúru**

☐ v oblasti zahraničnej spolupráce SAK monitoruje aktivity zahraničných asociácií, spolkov a združení (SKIP, EBLIDA, LIBER ...)

2014

- **zmena koncepcie celoslovenskej kampane TSK - funkcia ambasádora, organizácia tlačovej konferencie, jednotný vizuálny štýl kampane, udržateľnosť projektu „Vzdelaní knihovníci = spokojní návštevníci“, zabezpečenie odborných seminárov (napr. Komunitná knižnica VIII., Evidencia publikačnej činnosti a CREPČ, či téma benchmarkingu pre akademické knižnice)**

- ☐ spolupráca na návrhu Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 - 2020, na príprave návrhu nového knižničného zákona a autorského zákona**
- ☐ iniciovanie podpísania deklarácie poslancami Európskeho parlamentu o vplyve verejných knižníc v Európskych spoločnostiach**
- ☐ iniciovanie medzinárodného pripomienkovania revízie pravidiel o autorskom práve, elektronických knihách a digitálnom obsahu v EÚ**

- podpora európskej kampane Právo na E-čítanie, týkajúcej sa legalizácie požičiavania e-kníh v knižniciach**
- sprostredkovanie ponuky študijného pobytu - International Training programe (ITP) Kerala, India - ITEC scholarship - DIGITAL LIBRARY z Embassy of India**
- spolupráca s CVTI SR pri príprave pokračovania projektu NISPEZ II. na roky 2014 – 2015 a zabezpečení finančných prostriedkov na pokračovanie tohto národného projektu**

2015

☐ **3 úspešné projekty z Dotačného systému MK SR:**

- **Bulletin Slovenskej asociácie knižníc**
- **Knihovník akademickej knižnice – lektor informačného vzdelávania**
- **Knižnice 2015, celoslovenská konferencia: jej cieľom je oboznámiť účastníkov so strategickým dokumentom „Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2015 – 2020“**

Zloženia SAK:

- ☐ Valné zhromaždenie SAK (97 členských knižníc)**
- ☐ Správna rada SAK (predseda a 10 členov)**
- ☐ Odborné skupiny a sekcie:**
 - odborná skupina pre dlhodobý rozvoj a legislatívu**
 - odborná skupina pre IKT**
 - odborná skupina pre edičnú činnosť a propagáciu**
 - odborná skupina pre medzinárodnú spoluprácu**
 - sekcia verejných knižníc**
 - sekcia akademických knižníc**
- ☐ Kontrolná a revízna komisia SAK (predseda + 2 členovia)**

... na záver...

Je 23 rokov v živote nezávislého, dobrovoľného a otvoreného záujmového združenia pre členské knižnice na Slovensku málo alebo veľa?

Slovenská
asociácia
knižníc

Ďakujem za pozornosť!

Daniela DŽUGANOVÁ
Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Univerzitná knižnica
daniela.dzuganova@upjs.sk